

9

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ  
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ  
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ  
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14  
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ  
ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ

Αριθ. Έρωτ. ΕΘΝ. II 7/1970

Α'  
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ  
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ



ΑΘΗΝΑΙ 1968  
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

15-34/1/1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

Χρόνος συλλογής: 15 - 31<sup>η</sup> Ιανουαρίου 1970.

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις). Βαθύ-Μεγαλειών-Λευκίδος  
(παλαιότερον ὄνομα: Μικτὴ Βαθία), Ἐπαρχίας Λευκίδος,  
Νομοῦ Νομός Λευκίδος.
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Γεώργιος  
Ἀιδεῖν Δάχλας ἐπάγγελμα Δημοδιδάσκαλος  
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις Βαθύ-Μεγαλειών-Λευκίδος  
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον 4 ἔτη.
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:  
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον Τριανταφύλλω Δημήτρ. Πολίτη

ἡλικία 76 γραμματικαὶ γνώσεις ἀχράμματος

τόπος καταγωγῆς  
Κατωμέρι-Μεγαλειών-Λευκίδος

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

#### Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίκοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ  
βοσκήν ποιμνίων; Διὰ σποράν προωρίζοντο αἱ  
λαϊκές (κρηαίδες, ὄρορεῖδες) καὶ τὰ πλοῖγια. Διὰ βο  
σκήν ποιμνίων τὰ κέρδα (τὰ ἀσφαρτά) καὶ οἱ λόχοι.  
Υπῆρχον αὐταὶ χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή  
ματα; Τὴν ἑκὼν καὶ χωρισταὶ καὶ ἐνηλλάσσοντο.
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,  
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτῆμονας ("Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς  
π.χ. Τούρκους) γ) εἰς Κοινότητας δ) εἰς μονὰς κλπ. εἰς φυσικὰ  
πρόσωπα καὶ εἰς γαιοκτῆμονας (αἰφεντοῖδες).
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν  
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν  
του; Ἄλλα. ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του μέχρι τοῦ  
θανάτου του. κ' ἄλλοτε μετὰ τοῦ γάμου τοῦ υἱοῦ, δίδεται  
τὸ ἀνάλογον μερίδιό του.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ; *Ἀσχολοῦνται. ἄλλοι. εἰς τὴν.*

*γεωργίαν, ἄλλοι εἰς τὴν κτηνοτροφίαν καὶ ἄλλοι εἰς ἀμφοτέρας.*

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ; *Ἀσχολοῦνται. καὶ εἰς τὴν γεωργίαν...*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι ἐργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὁλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ; *Εἰς τὰ κτήματα τῶν γαιοκτημόνων, ἐρχάζοντο μὲ ὁλόκληροί τιν. οἰκογένειαν... τιν.*

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.). *Σέμπροι. Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ... Τελείως φτωχοὶ ἢ κακοὶ κτηματίες...*

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα) ; *Εἰς εἶδος.*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομισθίον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ; *Ἐχρη-*

*σιμοποιοῦντο ἐρχόμενοι ἐποχικῶς. Προήρχοντο ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἢ χωριστικῶς χωρὶς καὶ ἦσαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ἐλάμβανον ὡς ἀμοιβὴν ἡμερομισθίον εἰς εἶδος.*

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; *Ἐχρησιμοποιοῦντο. ὑπηρεταί- ὑπηρεταί. Προήρχοντο ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ ἢ ἀπὸ μακρυνῶ χωρίων.*

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας ; *Εἰς τὴν ἐγχύ. Δουλοῦν. Ἀκαρνανιοὶ. τιν. στερία...*

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται... *Ναί.* ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ; *Ναί.*

δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ....

ἐλιπαίνοντο... α/ με ζωϊκὴν κόπρον αἰγοπρο-  
βαΐζουν... καὶ β/ με καῦσιν εἰς καλαμῆς.  
μετὰ τὸν θερισμόν.....

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; ..... Τὸ 1955.....

ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ..

Δεῦ χρησιμοποιοῦνται: σι-  
δηροῦν ἄροτρα καὶ γεωργικαὶ μηχαναί.....

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύπου αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).  
Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;  
Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμή-  
θεια αὐτοῦ; .. Δεὺ ὑπάρχει.....

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου  
σιδηροῦ ἄροτρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν  
αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου. ....

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....



2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) ... Δεὺ ὑπάρχει..

3) Μηχανὴ θερισμοῦ ..... Δεὺ ὑπάρχει....

- 4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν). Δεῖ ὑπάρχει  
 5) Μηχανή ἀλωνισμοῦ ..... Δεῖ ὑπάρχει.

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον ..... Ο. μαραγκος. τοῦ ..... χωριοῦ ..... (ὁ ξυλογράφος) .....

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα :



- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον<sup>(1)</sup> καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

- |               |                             |                |
|---------------|-----------------------------|----------------|
| 1. κεραλαῖβα  | ..... 6. .. εἴηνες          | ..... 11. .... |
| 2. ἀλετροπόδα | ..... 7. .. ὕνι (βιδερένιο) | ..... 12. .... |
| 3. βλαβάρη    | ..... 8. .. βλαβάρη         | ..... 13. .... |
| 4. φτερά      | ..... 9. .. τειχεῖ          | ..... 14. .... |
| 5. βλαβάρη    | ..... 10. ....              | ..... 15. .... |

(1) Ἐὰν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-  
θμῃσιν).

- 4) Τὸ ὑνί. Τὸ ὑνὶ τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὑνὶ (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

.....Εἶναι..μιάς..μορφῆς..διὰ..τὴν..ἀροτρίασιν  
ὅλων..τῶν..εἰδῶν..τῶν..χωραφῶν.....



- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;.....

ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου.....

- 6) ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;.....

αὐτομάτη

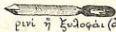
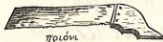
κατασκευ



ἐκ ξύλου.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἄρνάρι, ξυλοφαί κλπ.).....

1/ σκεπάρνι... 2/ πριόνι... 3/ ἀρίδα... 4/ ξυλοφαί  
5/ βαμμούτσκι.....

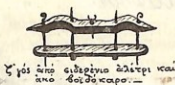


ρινι ἢ ξυλοφαί (ἄρνάρι)

8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἥμιονος, ὄνος, ..... Δύο.. ἵπποι.. .....

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ..... Δύο.. ἵπποι.. .....

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; ..... Ὁχι.. μόνο.. λαιμαριες.. .....



Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεῦλες, πιζεύλια κλπ.).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. ....

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ....

..... Ὁ κρίκος στὴ λαιμαρία λέγεται  
..... καλκιάς. .....

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; ..... \_\_\_\_\_

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέσιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

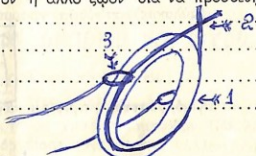
..... Βάζοντας τὴ λαιμαρία. .....

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την όποιαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

1. λαιμαριά.....

2. ξφίχτρα.....

3. χαλκαί.....



ζ'. Ἀροτρίασις ( ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ; 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος)· 2) γυναῖκα· 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας ..... 1) ἄνδρας..... 2) γυναῖκα..... τοῦ ἀγροῦ..... 3) ἄλλος..... ὁ ἰδιοκτήτης..... τοῦ ἀροτρου.

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) .. 1) Βάζουν τις λαιμαριές. 2) Δένουν τὰ πελατζέτα εἰς τις λαιμαριές... καὶ 3) ἐκλώνουν τὸ ἄχρεϊ εἰς τὰ πελατζέτα....

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

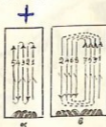
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα· με σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).  
..... Με' σχοινί... δεμένο... εἰς τοῦ ἐξωτερικοῦ χαλκίδες.....



- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);



ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);



Σημειώσατε με τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος, σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ ἀπορίες, ντάμιες, σιασιές, μεσθράδες κ.λ.π.);

Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα γίνεται εἰς λωρίδας (τοὺς ὄργους).

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακιάν; Με αὐλακιάν.

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον;

Υπάρχει. ἐδῶ.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἡ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων με τὸ ὄνι: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

πλαγίως.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων  
ἢ ἄλλων. ....

..... Εἰς τὴν σπορὰν σιταριοῦ καὶ βίκου. ....

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία)] τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. ....

..... Γίνεται ἓνα ὄργωμα, μὲ τὶς πρῶτες  
βροχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου. ....

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπευτήσαστε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Δεν γίνεται ὄργωμα

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ-  
νάπαισιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιταρι ἢ ἄλλο δημητριακόν....

..... Ἐνα ἢ δύο χρόνια. ....

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιεργείας (σίτου, κρι-  
θῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ  
ποίαν ἐποχὴν; .. Ἐνα ὄργωμα κατὰ τὸν Σεπτεμβρίον.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σπορὰν.  
π.χ. τὸ δισάκι· εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμ-  
βανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ; .....

..... Τὸ σακκούλι μὲ τὸ βρόδο. ....

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρί-  
ζονται : τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ  
τὴν ἀροτριάσιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

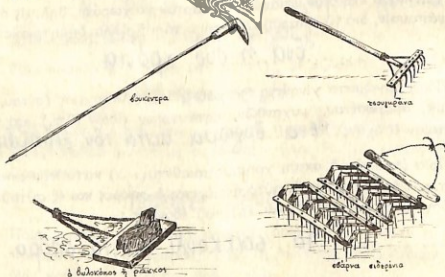
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; ... *Μ.Ε. ἑλλειψοειδῆ σιδηρῶν ράβδων, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τῆς καμπίνας, τὴν ξύστρον.*

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

*Γίνεται μὲ τσαπιά.*

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδαν, τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφή ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινων ἐκ τούτων).

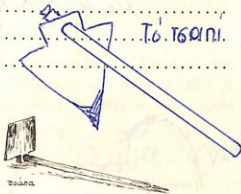
*Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὀργωθῇ γίνεται μὲ τσαπιά.*



γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν) .....

Διὰ βκαίψιμον καὶ  
εκαλιεμα. Τὸ τσάπι.



- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὥς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Μόνος ἐρχαίζεται ὁ ζευχολάτης.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

Τὰ ἴδια χωράφια καὶ μετὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων· π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Τὰ ἴδια χωράφια.

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων· ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιῆς (βραγιῆς) καὶ ἄλλως.

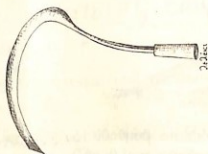
Φυτεύονται εἰς αὐλαίκια.

## Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)  
*ΜΕ ΤΟ ΟΔΟΝΤΩΤΟ ΔΡΕΠΑΝΙ.*



Ἐὰν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

*ΜΕ ΤΟ ΟΔΟΝΤΩΤΟ ΔΡΕΠΑΝΙ.*

ΔΟΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). *Τὰ χόρτα.*



*διὰ τὴν τροφήν τῶν ζώων π.χ. ὁ βίκος, ξεριζώνονται.*

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) .....

*ἤχοράζοντο ἀπὸ τοῦ ἐμπορίου.* .....

6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χειρας, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.) .....

*Ταῖ ἀέριαι καὶ αἱ τροφαὶ τῶν ζώων, ἐκριζώνονται.*

#### β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. ....

*Εἰς ὕψος 0,30 ἀπὸ τοῦ ἐδάφους.* .....

2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν ( ἢ μένουσιν ) εἰς τὸ χωράφι μαζί μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται). ....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΚΟΛΛΑΤΕΙΧΑ ΑΘΗΝΩΝ

3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίες, πιάσματα, χειριές, χειρόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ; .....

*Οἱ ἴδιοι οἱ θεριεῖται ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ταῖ χειρόβολα.* .....

4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ ; Πόσα ; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά ; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

*Ταῖ χειρόβολα τοποθετοῦνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ βεργὰ.* .....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-  
λοῦνται ἀγκαλιές. ....

..... *Λέγονται... κουντούρια* .....



### γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)  
θερισταί, οἱ ὁποῖοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν  
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τρόπου καὶ ποῖον ; .. *θερίζουν ἄνδρες*  
*καὶ γυναῖκες... Ὑπάρχουν θερισταί οἱ ὁποῖοι*  
*έρχονται ὡς ἐπαγγελματίαι... ἀπὸ τῶν χει-*  
*ρῶν τοῦ χωρίου* .....

2) Πώς ἡμείνοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'  
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή εἰς χρῆμα ἢ εἰς  
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ  
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν  
εἰς τὸν τρόπον σας ὀνοματολογίαν) .....

*α) ἡμείνονται με ἡμερομίσθιον* .....

*β) τοῦ παρέχεται φαγητόν καὶ* .....

*γ) ἡ ἀμοιβή δίδεται ἐν εἶδει* .....

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-  
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ  
τὴν ἑναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-  
λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται  
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ; .....

*ὄχι* .....

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ; .....

..... Δίδεται. Ὁ θερισμός ἀρχίζει  
πάντα Σάββατο.....

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

..... Τραγουδοῦν διάφορα δημοτικὰ τραγούδια.....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον.....

..... Ὅταν πέφτει Σάββατο, τότε ἀφήνουν  
ἀφήνουν ἀθήριστο ἓνα μέρος τοῦ χωραφιοῦ.  
Τὸ θερίζουν ἐν δευτέρῳ σταυροειδῶς  
ψάθα δὲ φκίανον.....

#### δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

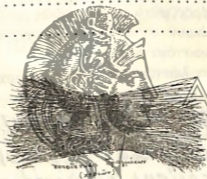
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

..... Γίνεται δύο φορές τὴν ἡμέραν. Τὸ με-  
σημέρι μετὰ τὸ θερίσμα καὶ τὸ βράδυ  
παῖν, μετὰ τὸ θερίσμα.....

- 2) Πώς γίνεται τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....;

Δέκα, χειρόβολα μαζί δένονται με  
δέκα... βιτσάκια καὶ ἀποτελοῦν τὸ κου-  
ντούρι... Τὰ κουντούρια τὰ ἔδεναν οἱ...  
οἱ θριγίτες, χωρὶς καὶ χρησιμοποιοῦν ἐρ-  
γαλεῖο.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΑ



τὸ κουντούρι.

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θηρισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;.....

Ὅλα τὰ κουντούρια ὀρθία, μὲ τὰ  
βιτσάκια ἐπάνω, τοποθετοῦνται εἰς ἓνα μέ-  
ρος τοῦ χωραφιοῦ.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; Ἀπὸ τὸ 1910 ἤρξησαν.

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

.....Τὸν Ὀκτωβρίου καὶ τὸ Γενάρη.

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-  
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ  
ἄλλον τρόπον; Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ  
ἄρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ  
φωτογραφίαν... Ἡ ἐξαγωγή γίνεται μετὰ τῆς:



στ. Συγκομιδὴ τοῦ σπανοῦ.

- 1) Ἐσυνηθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν  
χειμῶνα μὲ ξηρά-χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν  
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ  
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ..... Ναὶ μετὰ βίκον.

Ἡ καλλιέργεια τοῦ βίκου γίνεται ὡς τοῦ  
βιταρικοῦ χωρὶς βοτάνισμα... Μετὰ τὴν ὠρίμανσιν  
τοῦ μαρναῦ, ἐκρίζνεται, ξηραίνεται ἐν χω-  
ράφι καὶ ἀποθηκεύεται ἐν ἀχυρῇ....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς, καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-  
σαν κ.ἄ.). Μετὰ τὴν ὠρίμανσιν τοῦ μαρναῦ δι' ἐμρῶσεως  
τὸν Ἰούνιον  
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-  
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-  
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Ἡ ξήρανσις γίνεται ἐπὶ τοῦ ἑδά-  
φους στὸ χωράφι. Δέξιμα δὲν γίνεται. Στὸ  
ἀχούρι τοποθετῆται ὅλο μάζυ. (Γίνεται μηλοκός)

## Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ. ....

..... Μετὰ τὰ θέρια τὰ κουντούρια  
μεταφέρονται στὸ ἀλώνι.....

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινος τόπου λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθέτησεως; Ὁ κωρὸς.

ΔΕΝ ἔχει ὀνομασίαν τὰ κουντούρια σχηματίζουν κόλουρα κῶνο-τήν  
ἀδισθανιν- μετὰ κεφαλὰ ἀπὸ τὰ σταύχια στὸ ἐξωτερικόν. Ἐξῆς  
κλείνει μ' ἐνὶ κουντούρι ἀνάλοδον, μετὰ σταύχια στὸ ἐξωτερικόν.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἀχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ ἀλώνι; .....

Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν ἀλώνι.....

- 4) Ποῦ κατασκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν; .....

Ἐξω τοῦ χωρίου, εἰς θέσιν ποῦ  
νοὶ λιάνη ὁ ἄερας (ξέ ψήλωμα).....

- 5) Τὸ ἄλωνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

..... *Ἀνήκει εἰς μίαν οἰκογένειαν...*

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλωνισμα καὶ πότε λήγει ; *Ἀρχεται ἀπὸ τῶν Ἰουλίου καὶ λήγει τῶν Αὐγούστου.....*

- 7) Εἶδη ἄλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματάλωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχῆμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ) *Τὸ ἄλωνι εἶναι κύκλος με'*

*ἀκτῖνος 5 μέτρων, ἐστρωμένον με πέτρες καὶ λέγεται πετράλωνο.*

*Γύρω γύρω ὑψώνεται ἐπιτοίχιον ἐκ τούτου ὕψους 0,40.....*

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝ



- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλωνι ἐκάστου ἐτος πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἄλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων).....

..... *Ἐπισκευάζεται με' πέτρες.*

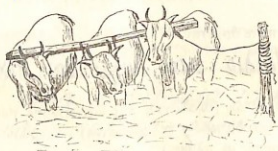
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλωνιου καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλωνι-  
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; *Δεῦ' ὑπάρχει*

*ὠρισμένη ἡμέρα προετοιμασίας τοῦ ἄλωνιου καὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ. Ἡ ἐναρξίς τοῦ ἄλωνισμοῦ γίνεται τὴν 11<sup>ην</sup> ἡρωϊνῆν.*

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλωνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-


νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Διαλύουν τὴν ἀσπίδα τοῦ βοῦ, λύνουν τὰ κομμάτια καὶ τοποθετοῦν τὰ  
χειρόβολα μετὰ τὰ σταχύα στραμμένῃ. πρὸ τῶν ἐπιθρό, δηλ. ἐπὶ κέντρο  
τῶ ἀλώνιου. Ἔτσι σχηματίζονται πολλοὶ ὁμόκεντροι κύκλοι.



11) Πῶς γίνεται τὸ ἄλωνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦ-  
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

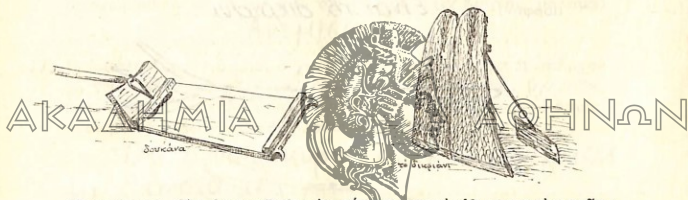
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀγροποιήσιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-  
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερόμενων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).  
Πολλοχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἄλω-  
νιου ξύλινος στῦλος, ὅπου δύο μέτραν ὁ καλούμενος σπηγερός,  
στρούλουργος, δουκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-  
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-  
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶ ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-  
κῶς, «νὰ ἐρχονται γύρω», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα. Τὰ...

ἀλώνισμα γίνεται ἀπὸ δύο ἄλογα, ζευγαρεῖς μετ' ἀλλήλων. ἕνα  
μοιρεῖ ἀπὸ σχοινί, δὲ ἄλλο μετὰ. ὁ ζεύει. ἔτσι: .....  
Ἄπὸ τὴν ἀκρὴ τῆς μιᾶς λουμπούρας, εἰς τὸ σχοινί πιάνεται μετὰ  
μέχρι καὶ φθάσει μέχρι ἐπὶ σπηγερός. Τὰ ἄλογα περιφέρονται κυκλικῶς.

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ  
ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-  
στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειᾶς,  
αἱ ὅποια περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους  
εἰς τὸ ἄλωνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ  
μέσον τοῦ ἄλωνιου. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδε-  
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὅποιον σχηματίζει θηλειᾶς περὶ τὸν  
λαιμόν ἑκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται  
ἀκόμη) ἄλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Ταῖς ἄλλοις  
 ζεύονται με' λοιμοειριές. ἀπὸ ἐχθινῶν, ἐξ ἐχθῆρας.  
 τοῦ δούτω, ἔται...  
 τὸ ἐχθινὸν συνδέεται ἀπὸ τοῦ ἐπιμεροῦς με' εἰς λοιμοειρίαν,  
 με' τειχέλι.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμού διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μηχανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.



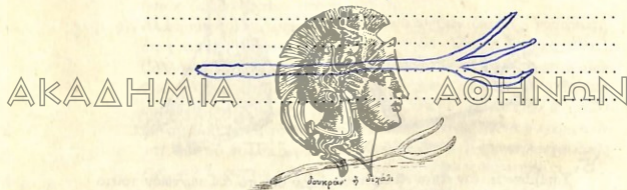
Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι, βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμερον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητριακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με' ἀλωνιστικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία, ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων; .....

Δεῦ χρησιμοποιεῖται μηχανικὸν  
 ἀλωνιστικὸν μέσον.....

- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ; .....

...Ὁ ἀλωνισμός ἀρχίζει ἀπὸ τῶν 11<sup>ην</sup> πρωΐνῃν καὶ διακόπτεται τὴν 4<sup>ην</sup> ἀπογευματινὴν πειρήν... (Εὐνίδως...τελειώνει...σὲ μιὰ ἡμέρα)...

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δουκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν): ..... Εἶναι τὸ δικριόνι.



- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχους ; κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ, ὁ να-

(κύρης, μοῦλ' με' τοῦ ἀντιχιάου, ἐταμειοῦν τοῦ ἀλῶνα δυό-φρεϊν, φορεῖ καὶ με' τοῦ διμυριάνι, χυρίζον τοῦ διολυμένου χυρόβολα κι' ὅσα δὲν ἔχουν λυθῆ σιγὰ τὸ παύμα ἐν ἀλῶνι καὶ λύνει.

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

...Ἐνδύρεται τὸ καμιντοίκι... Μ.ε. α.ε. ἔνα μέτρο μῆκος ἢ ράβδος καὶ 1/2 μέτρο μῆκος τὸ λουρόχειον (Ἀπὸ τομῆς ξύλου).

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν .....

..... λέχεται ἀλωνισμα .....

..... ἔνα ἀπλωμα τὴν ἡμέραν ἀλωνίζεται. .....



- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

..... Ἀνέμιετο. .....

- 17) Ποῖοι ἀλωνίζουν : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικά του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοὶ ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωναραῖοι καὶ ἀγωγιότες), οἱ ὅποιοι εἶχον βόδια ἢ αἰλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν

..... Ὁχι. ὁ νοικοκύρης, ἀλλὰ οἱ ἀγωγιότες  
μέ τ' ἀλοχὰ τῆς. .....

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

..... Ὑπῆρχε τὸ κοπάνισμα - τὸ στύμπισμα. .....

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ; .....

..... Ἐλέγετο κόπανος. Κατεσκευάζετο ἀπὸ πουρνάρι  
καὶ εἶχε μῆκος 0,30 καὶ πᾶχος 0,20. .....

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).

*Τὸ κοπάνισμα γίνεται στὸ χωράφι καὶ τὸ ἀπὸ τοῦ ἔλγματος τῶν καρπῶν γίνεται, ἢ φακῆς, ἢ ρεβιθῆς καὶ τὰ λαθῆρικα.*



κοπάνος ἐν ἀλώνι



ξύλο καμπύλῳ διὰ τὸ κοπάνισμα μικρῶν καρπῶν δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο, διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; Ἀπὸ ἑλκ. τὰ πρόσωπα τῆς οἰκογενείας, συγγενεῖς καὶ φίλοι. Ἐν ἀμοιβῇ πρόσωπα δὲ ὑπῆρχον... Μεγάλαι παραγωγαὶ δὲ ὑπῆρχον.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

*Ἐξηλαυντο εἰς  
χωροῦσι. οἱ στάχυες. ἔκοπονίζοντο. ἐπ' αὐτῷ. δὲ. πέτρῃ. καὶ τῷ  
θεῷ τῆς πέτρας. ὑπῆρχε. ροῦχα. ἔκοπονίζετο. μετὰ τῶν  
μόνοι. ἐν τῷ χωρισμῷ. τοῦ καρποῦ, ἀνέβλεπε  
τὸ. κοπονίζετο.*

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐὰν ναί, ποῖα ;

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

*κατὰ τὸ ἀλώνισμα. διὰ τῶν  
ζώων δὲ. τραγουδοῦν. κατὰ τὸ κοπάνισμα. τραγουδοῦν. διάφορα  
δίστιχα. ἢ. φράσεις. διὰ τὸν συντονισμόν  
τοῦ ρυθμοῦ. αὐτῶν. ἐργασίας. δὲ. ἐλέγοντο.*

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπισημειώθη (πρόσωπον, συνταγισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΕΝ ΔΙΔΟΧΕΙ ΑΘΗΝΩΝ

### β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

*οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες λέγονται ἀνέμιστο  
.. σωρεύεται μετὰ τὸ δικριάνι.*



τοῦ δικιργιάν (ε' λειῶμα)



τοῦ δικιργιάν (ε' λειῶμα)



τοῦ δικιργιάν (ε' λειῶμα)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ; Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

...Ὁ ἐξηματιζόμενος σωρὸς ἔχει ἐκὼν καὶ τριζωνικοῦ  
πρίεματος καὶ λέχεται λαμνί.....  
...Δεῦ. καρφώνεται. γήποτε. ἐποίνω. ἐπὶ σωρὸ.....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφῆσατε τοῦτο.....

...Ἐστὴν ἀρχὴ μετ' ἐπὶ διμυριάνι καὶ μετὰ μετ' ἐπὶ  
καρπολόϊ.....



- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

...Ἄνδρες καὶ γυναῖκες (αἱ νοὶ κοκυραῖοι)..  
...Ὅχι εἰδικὸς λιχνιστής.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δευτέρον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

...Τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια  
μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ  
λέγονται κομύλλα. Ὁ καρπὸς ἀποχωρίζεται μετ'  
τὸ κομύνισμα. Δεύτερον ἀλώνισμα. δεῦ γίνεται..

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-  
ηθίζεται τοῦτο .....

Δεν γίνεται.

- 6) Ἐφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,  
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα  
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ; .....

Ξεριώνονται με' λιναρία, δκούρα...

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν  
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκή-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

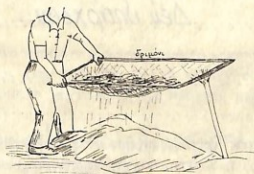
ΑΘΗΝΩΝ



κόσκινο σακίο δερμάτινο



κούρα ἡ ἀριλόγος



ἐριμόνι

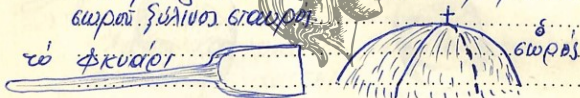
νων με' ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. με' τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον  
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν) .....

..... Γίνεται πῶς καὶ τὸ ὁπείμιε μερ., ὑπὸ συ-  
ναϊκῶν διὰ βορῶν.  
..... (Ἀπομάκρυνε, ξένον ἔστιν.)  
.....  
.....

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

ὁ σωρὸς σχηματίζεται  
ὡρῶς μετὰ τὸ φτυάρι χαράσσεται σταυρῶς  
καὶ ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ  
σωροῦ ξύλινος σταυρὸς



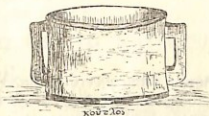
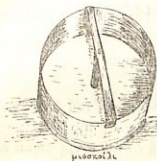
- 8) Ἄλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην. ....

Δεῦ ὑπάρχουν

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἀλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἀλώνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εἰς ὀκάδας, εἰς κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας)...

*Δίδεται τὸ μερίδιο τοῦ ἀχυροῦ τῆς Δωδεκαὶ ὁ νοικοκύρης κι' εὐκ. ὁ ἀχυροῦς. Μετροῦται με' τὸ κιλὸ, χωρητικότητος 15. περίπου. οὐκ εἶναι.*



2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
- γ) τὸ γυφτιάτικο,
- δ) τὸ ἀποσταλάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῇσει παλαιότερα μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

*Κανένα ἄλλο.*

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

*ἐν τῷ ἐπιτ. ἐπὶς μπολοβίνες, δηλ. ἐν μεγάλα λιναρίδα... τε ρουβαλίσια*

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Τὸ ἄχυρο ἀποδὲκνύεται εἰς  
ἀχούρι... ὅλο... μαζί... (ἐχηματίζει... μπλοκ).....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ  
θερισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;...

Δεὺ γίνεται διαλογὴ.....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-  
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων,  
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Δεὺ κατασκευάζεται Μόνον ὁ ἐπόρος λει-  
τουργεῖται εἰς 14 Σεπτεμβρίου, τῷ Σταυρῷ...

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.  
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

#### Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν  
τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-  
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-  
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

1) Τῆς 23 Ἰουνίου τὸ βράδυ. Γ' αἰ-βαννιῶν  
καὶ λοιμπαρδὶ καὶ

2) Τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τὸ βράδυ. Τὸ κάψιμο τοῦ Ἰούδα

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποίαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Εἰς 23 Ἰουνίου παντοῦ. (Ἐταῖς ὁρόμους καὶ  
εἰς αὐλὰς.)

Τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ εἰς προαύλιον αὐτῆς  
ἐκκλησίας.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

1) Τῇ Ε3<sup>ην</sup> Ἰουλίῳ· λήμνηρδα· 2/ Τῇ Μ. Παρκεωνῇ : φωτιά.

β'. 1) Ποιοί ανάπτουν τήν πυράν· παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος ;...

..... Παιδιά καί ήλικιωμένοι.....

2) Ποίος ή ποιοί συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.

Τά κλέπτουν ; "Αν ναί, άπό ποίον μέρος ;.....

..... Τά ευλέχων παιδιά καί τά κλέπτων άπό  
τῆς αὐτῆς τῶν σπιτιῶν.....

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

..... Κλέπτουν τά ξύλα ήρῖν ὠκείῃ ή φωτιά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαί αἱ συνθέται εἰς κάθε τόπον διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλησίς, ξόρκια, άσματα, κρότοι, θόρυβος.

Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα : Επικήλεις καί τά λήμνηρδα.

Λι· Γιαυνη καθαλίρη..... ( Εἰς καύσιμο καὶ ἰσὺα

πῶχεῖς ὄνομα καί χοίρι,..... ( δὲν ὑπάρχον.)

ποῖ κραταί χρυσοῦ εὐεργετοῦ

καί τῇ ἐκκλησίᾳ θεμελίω

καί νε· μου αὐτῇ καί χοίρι..... (ζητᾷς δὲ θέλεις)

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

..... Τῇ Ε3<sup>ην</sup> Ἰουλίῳ, πηδοῦν καί ξεπερνᾶν ποῖνω αὐτό  
τῇ φωτιά καί χωρεῦαν γύρω- γύρω.....

- 3) Τι καίονται εις τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) ....

Τῆς 23<sup>ης</sup> Ἰουνίου καίχεται τὸ στεφάνι τῆς Πρωτομαγιάς.

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα (περιγράψατε λεπτομερῶς) .....

Καίχεται ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα. Τὸ φκιοῖχνουν ἀπὸ ἄχρηστα ρούχα καὶ τοὶ χειρίζονται ἀχυρά. Πρὶν καίῃ τὸ περιφέρουν ἐπὶ ἐκκλησίᾳ καὶ τὸ περιχέουσιν.

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

Τὸ βράδυ τῆς 23<sup>ης</sup> Ἰουνίου καίτε χειμωνιά ἀνὰ βῆ καὶ φωτιά τῆς ἐπὶ δρόμο ἢ ἐπὶ αὐλὴν ἐνός ἐπιταίου. Τὰ παιδιὰ φέρουσιν ξύλα ἀπὸ τῆς αὐλῆς τῶν γύρω ἐπιταίων καὶ ἀναβάν τῇ φωτιά. Ὅλοι τότε πηδῶν-τεῖν ξεφρονεῖν παίρνουν ἀπὸ αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῆς χορεύουσιν γύρω τῆς.

Τὸ βράδυ τῆς Μ. Παρασκευῆς. Τοὶ παῖδες τοποθετοῦν ἐπὶ αὐλὴ τῆς ἐκκλησίας τὸ ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα. Τρέχουν ἀμέσως τοὶ παῖδες καὶ κλέπτουν ξύλα ἀπὸ εἰς αὐτῇ τῶν ἐπιταίων. Ἐκρηματίζουν μεγάλο ἠχώ, γύρω ἀπὸ τὸ ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα, καὶ βάζουν φωτιά.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ



ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον.



ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Τὸ σημερινὸν ξύλινον ἄροτρον.

